

Ročník I.

V Praze, dne 20 prosince 1935.

Číslo: 26.

Pracovní

Pracovní

"Vše z vážných nejvážnější". Pod tímto titulkem přináší článek varčava-
Mostu" /č. 51. 1935/. Jeho autor, št. Piasocki, "warszpolski", bývalý tajem-
ník sejmového maršálka Trompczynského, pokládá pro polský stát za věc
z "vážných nejvážnější" otázku ukrajinskou. Efektivní svou formou článek,
skvěle podaný, se stanovisko všechpolského je revoluční ve svém jádru.
Autor odmítá asimilační možnosti ve XX stol. V minulosti Poláci rovně-
ně nebyli schopni asimilovat jiné národy prostě vírou anachronického
nezírání polské šlechty, pro níž "národem" byla pouze šlechta, nikoli
však lid pracující, kterému se vůbec nevěnovala pozornost. Ať už
to byli rolníci ukrajinští nebo polští... "Příliš pozdě Kodziusko ob-
léka rolnickou helmu a je to příliš divoké gesto, demonstrace. Pří-
liš pozdě v Polsku pochopili, že národem jest celý národ. A když po svě-
tové válce počelo se probouzení nové Polsko, na severu oddělil se od
něho rolnická Litva, na jihu počala probouzení se rolnická Ukrajina. Ne-
bylo již možno vzkřísiti Polsko v jeho starých hranicích, plavých před
dělením Polsky..." Též vůči kolonizaci ukrajinských zemí Poláci autor
jeví jistý skepticismus: "Maszy příliš se nacionalisovaly, národnostní
cítění příliš se prohloubilo, než aby se mohlo mechanickým způsobem a
nimi zápatiti. Kolonisté na národnostně cizí půdě jsou především zřej-
mým znakem křivdy, je to argument národnostní propagandy mezi pokrojen-
mi..." V málo případech může se hoditi kolonizační arithmetika. "Ná-
rodnostní problémy neřeší množství. Je to věc duševního záložení, sta-
tistický nesměřitelný. Kde státi ještě jeden Polák, tam je Polsko. Když
my v to věříme, proč nechceme pochopiti, že v totéž mohou věřiti národy
ostatní? A to vírou při dnešním, novém nepříteli národnostního cítění -
úspěšnou... Polsko, již vlivem svého zeměpisného postavení nachází se
ve velmi kritické situaci, je součástí v kletkách n o r d i c k é h o
imperialismu Německa a k o m u n i s t i c k é h o imperialismu So-
větského Ruska. Ukrajina jest v postavení mnohem horším. Te Ukrajina,
která sice neexistuje na mapě, ale určitě jest zde ve formě ukrajinské-
ho národa. Právě my, polští nacionalisté, máme povinnost mluvití nejhle-
bitější o tom, že ukrajinský národ jest, žije a bojuje za svoje právo na

život. Právě my musíme pochopiti a oceniti hrdinské úsilí ukrajinského
národa, který po staletí nemá vlastního státu, je po staletí porušován,
trápen a přece existuje... Zanechme již jedinou pohádku, vytvořenou v
nejlepší víře našimi dědy o tom že "rusini" jsou jakýmsi podřadným pol-
ským kmenem používajícím dialektu, majícího poměr k polštině jako náře-
čí kašubské. Je to nepravda. Je to národ s vlastní řečí. A nechme ko-
něčně na pokoji melichernosti, přestaňme nazývatí je rusiny, nazývají-
lí oni sami sebe ukrajinci. Je to jejich věc... Nepochopíme ukrajine-
kou otázku, neuvědomíme-li si, že ukrajinští nacionalisté cítí a smýšlí
ukrajinsky právě tak, jako my myslíme a cítíme polsky. I tenkrát, mo-
hou-li býti zde jisté pochybnosti o tom, je-li národnostní uvědomění
dostatečně hluboko rozvířené, dokonce kdybychom ukrajinské nacionalisty
pokládali se nepatrnou hradkou, musíme přiznat, že vypětí sebeobětovanos-
ti, oddanosti a hrdinství této hradky je tak zřejmě mohutné, že ho pos-
tčí nejen k probuzení, ale i k vytvoření národa. Je to věc jista ve
století XX., ve století probuzení národů, ve století vzniku národních
států, ve století jehož symbolem je Irsko..."

"Ukrajinská otázka v Polsku". Polský liberální publicista M. Pruszyński
píše pod tímto titulkem ve "Wiedomości
Literacki" /Warszawa, č. 50, 1935/. Autor pokouší se posuzovati celý pr-
blém a snaží se řešiti ji se stanovisko polského státu. Těže se, je-li
dohoda s Ukrajinou ve Východní Haliči v polském zájmu a jakým způsobem
lze docíliti její trvalé realizace. Již předem odmítá možnost asimila-
ce ukrajinského národa, protože "ani jeden pokus asimilovatí nezdařil
se, ale velmi často přinášel konsolidaci asimilovaného národa a vždy
ve vyalečníci tvořil nepřátelský poměr ke státu. Tak tomu bylo v Něme-

cku v Rusku, tek se dalo na Slovensku a v Macedonii, v Irsku a Katalonii... Na Ukrajině assimilační politika Rusko vystupňovala se po úspěch jakéhokoliv ukrajinského tisku. Ale přesto r.1917 byl svědkem účinného probuzení ukrajinského nacionalismu nad Dněprem. Nelze však říci, že by assimilační politika nezůstala bez následků. Naopak, vyvolala negativní reakci; neustálé vapcary, seilmi revolučních snáh, sabotaže, teror, atentáty... "Menšina nemající žádných prav ničím nerisikuje, a proto Polsko může pouze zůstat, a-li menšinou jejích práve." "Východní Helič tvoří část Polského státu; jest v nešem /polakém/ zájmu, aby tam nebyly sabotaže, pacifikace, at vření, aby tam konečně zsvlédli klid, normalisace vztahů. Nekrad toho docílono zvyšením fondů organů bezpečnosti, ale cestou dorozumění s ukrajinskou veřejností..." Dodnes ukrajinská veřejnost soujímala postavení úplné negace polského státu. Během, však, krotké doby, citasce se značně změnila. "Nikomně byl by na velkém omylu ten, kdo by myslil, že na tok prospěšnou pro polskou věc změnu měla vliv politika polské vlády. Naopak: nanejvýš jsme se činili sež jsme mohli, aby se vše vytvářelo zcela jináč; aranžovali jsme Brest, pacifikaci, Beresu-Kartuzskou /konzentr. tábor/. Na polonofilskou změnu ukrajinské náldy měla vliv - centralistická, protiakrajinská politika Rusko nad Dněprem, sebevraždy Skrypnjka a Chvyľjovoho, tragedie heličské rodiny Krušelnyckých... Ukrajinská veřejnost uvěřila svým po leta vyzkoušeným vůdčům a do voleb, nehledě k silné agitaci extremistických živlů, přece jen šlo. Ale zklamou-li se teď v dchoďové politice, bude pro příště věci mnohem těžší je získat. Při tom, kdož ví, nebude-li třeba naše dosavadní štěstí zastoupiti skutečným rozumem: v době informovaných ukrajinských kruších mluví se o navrhované prý změně kursu na Velké Ukrajině, změně vyvolané znepokojením bolševiki novým vyvojem události ve Východní Heliči..."

Strech před recidivitou sovětofilství a Ukrojinců v Polsku. "Buletyn Polako-Ukrajinski" v čísle ze dne 15.XII.35. přináší redakční článek pod titulem "Bezpečí se všech největší". Ve článku poukazuje se na to, že v případě, nedojde-li k dorozumění polako-ukrajinskému, nebude pro Ukrajince jiného východiska, než "uchyliti se do revolučního podsvětí sněbo... hledati spojení se Sověty... Zklamání vyvolané neúspěšnou normalisací polako-ukrajinského poměru mělo-by mezi Ukrajinci užasnou odezvu. Takřka automaticky došlo by se k neuvěřitelnému sovětofilství. Obrat ukrajinských sympetií ve směru SSSR, obrat ukrajinského politického nazírání směrem k Rusku, jako společníkovi proti Polsku - to by bylo rozuzlení nejhorší z nejhorších..." V dalších ředkách autor vyslovuje nádeji, že ty "messy nebudou mít důvodu ke zklamání. Toho nutno docílit - lze docílit: realizovati konejčive konečné reformy..."

První provedení "Prodané nevěsty" na ukrajinské scéně. "Ukrajinský Týden" /Pravda, 16.XII.35/ přináší četa o premiéře "Prodané nevěsty" v ukrajinském divadle A.Sedovského v Kyjivě. Bylo to v roce 1907. Hudební pěči svěřili proslulému v té době na Ukrajině dirigentovi, Čechovi Gustavu Jelínku, vitruosovi na hoboj a bývalému solistovi v symfon. orch. pod řízením P. Čajkovského. Navrhy krojá byly objednány z pražského "Národního divadla". Výprava svěřená prof.V.Kryčovskému. Mla slov samotného M.K.Sedovského, česká kolonie v Kyjivě projevila nadmírny zájem o uvedení "Prodané nevěsty" na prkna ukrajinského divadla a ochotně vyšla vstříc. Zejméne pomocí při překladu libreta, radění a pokyny přičinil se k dobrému propracování opery dr.V.Vondruk.

Instalace nového rektora Ukrajinské Svobodné University v Praze.

prof.č-ro O.Kolesa vedle delegatů ukrajinských organizací zúčastnili se též významné osobnosti československého politického i vědeckého světa: předseda senátu dr.Soukup, red. Hlováček - min. školství, prof.Navretil - ze řadu hl.města Prchy, dr.Rypka - předseda Karaterie Spolku Přátel ukr.University, rd. L.Neuman, red. Kačera, Fr. Krejčí a jiní. Na banketu universitního kolegia se účasti delegatů ukrajinských veřejných institucí nové zvoleny rektor prof.dr.O.Kolesa zdůrazňoval především zásluhy o Ukrajinskou Universitu pana presidenta-Osvoboditele T.G.Masaryka, který pomáhal Universitě nejen se stano-

visko svého úřadu, ale i osobně. Pana prezidentovi-Osvoboditeli byl zaslán telegram vděčnosti. Letošní instalace a banket dokazují, že Ukrajinská Univerzita těší se sympatiím a podporou nejen úzkého kruhu vědeckého, ale i širší ukrajinské veřejnosti, zejména její demokratické části.

Národní Ukrajinská rada a sdružení a ní spolky v ústavy a příležitosti odstoupení prezidenta-Osvoboditele T.G. Masaryka zaslaly odstoupajícímu prezidentu " telegram tohoto obsahu:

" Prezidentu-Osvoboditeli T.G. Masarykovi

v L a n e c h.

Pane Presidente!

Národní ukrajinská rada a sdružení a ní spolky a ústavy přijely s upřímným sarmatkem sprava o Vaší obdívceí s ohledu sdrevcovních a dovolují si projevití upřímné počity nejvyššího obdivu pro Vaší činnost osvoboditele porobeného národa, budovatěle jeho státu a učitele pravdivé demokracie.

S nevyseknou vděčnosti ocenujeme humanism, který jete prokazal ukrajinské emigrace, umožňuje jí kulturní práci a vyslovujeme Vám vřele díky.

Tlumočíme Vám s celého srdce toužebné přání, aby nejdéle byl živ a zdravk prospěchu celého lidstva.

Prof. Hryhorijiv,
Prof. Bussova,
Prof. Šeluchín."

Novézvolenému prezidentovi Československé Republiky dr. Benešovi byl zaslán tento blahopřejný telegram:

"Pana :Prezidentovi Edvardu Benešovi

P r a h a - H r a d.

Pane Presidente!

Národní ukrajinská rada a sdružení a ní spolky a ústavy, používajícce radoatné příležitosti zvolení Vas prezidentem, dovoluje si vyslovití Vám nejupřímnější přání všeho zdaru v příští práci nad rozkvětem Československé Republiky, její demokracie, upevnění světového míru a přání osobního štěstí.

Prof. Hryhorijiv,
Prof. Bussova,
Prof. Šeluchín."